

بازخوانی نظریه قانون طبیعی در الاهیات فلسفی:

بررسی رویکرد فرااخلاقی پروفیسور فینیس و علامه طالقانی

ایوب افضلی*

ابوالقاسم فنائی**

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۴/۲۳ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۳۰

DOI: 10.22096/ek.2020.130924.1234

چکیده

در تاریخ اندیشه اسلامی و مسیحی قانون طبیعی از مهم‌ترین نظریه‌هایی است که به توضیح سرشت اخلاق مورد توصیه دین پرداخته است. پروفیسور فینیس (فیلسوف و متأله مسیحی) و علامه طالقانی (فیلسوف و متأله اسلامی) دو چهره شناخته شده در فلسفه و الاهیات به شمار می‌روند. در این نوشتار با صرف نظر از محتوای اخلاقی نظریه این دو تفکر، به بررسی پیامدهای مترتب بر مبانی آنان می‌پردازیم و نشان می‌دهیم که بازخوانی منطقی مبانی آنان از زاویه الاهیات، انسان‌شناسی، معرفت‌شناسی و متافیزیک، به خوانشی حداکثری از نظریه دینی قانون طبیعی منجر می‌شود؛ مقصود از خوانش حداکثری، خوانشی است که در کنار متافیزیک واقع‌گرایانه به نوعی «معرفت‌شناسی طبیعی» در اخلاق دینی قائل است، بدین معنا که افزون بر قول به

— کارشناسی ارشد فلسفه دین، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: abaf1368@gmail.com

Email: afanaei@mofidu.ac.ir

— استادیار دانشکده فلسفه، دانشگاه مفید، قم، ایران.

عینی بودنِ هنجارهای اخلاق دینی، که از نظر این دو متفکر همان قانون طبیعی است، شناخت مفاد این هنجارها را نیز بدون مراجعه به متون مقدس و صرفاً در پرتو خرد طبیعی ممکن می‌داند. واژگان کلیدی: قانون طبیعی؛ خوانش دینی حداکثری از قانون طبیعی؛ تحلیل پی‌آمد شناختی مبانی قانون طبیعی؛ قانون طبیعی و خرد طبیعی.

